

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KABUL EDİLEBİLİRLİK HAKKINDA KARAR

Başvuru No. 45319/18

Mehmet TUNÇYÜZ/Türkiye

13 Ekim 2020 tarihinde,

Başkan

Valeriu Griçco,

Hâkimler

Branko Lubarda,

Pauliine Koskelo,

ve *Bölüm Yazı İşleri Müdür Yardımcısı* Hasan Bakırcı'nın katılımıyla oluşturulan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (İkinci Bölüm), Daire olarak toplanarak, 21 Eylül 2018 tarihinde yapılan yukarıda belirtilen başvuruyu ve davalı Hükümet tarafından sunulan görüşleri ve bu görüşlere cevaben başvuran tarafından sunulan görüşleri dikkate alarak, aşağıdaki kararı vermiştir:

T.C. Adalet Bakanlığı, 2020. Bu gayriresmî çeviri, Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığı tarafından yapılmış olup, Mahkeme açısından bağlayıcılığı bulunmamaktadır. Bu çeviri, davanın adının tam olarak belirtilmiş olması ve yukarıdaki telif hakkı bilgisiyle beraber olması koşulu ile Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığına atıfta bulunmak suretiyle ticari olmayan amaçlarla alıntılanabilir.

OLAY

1. Başvuran Mehmet Tunçyüz, Türk vatandaşı olup 1948 doğumludur ve Ankara'da ikâmet etmektedir. Başvuran, Mahkeme önünde, Ankara Barosuna bağlı Avukat M. Alsan tarafından temsil edilmiştir.

Türk Hükümeti ise ("Hükümet"), kendi görevlisi tarafından temsil edilmiştir.

2. Davanın kendine özgü koşulları, taraflarca ifade edildiği şekliyle, özetlenebilmektedir:

3. Başvuran, 3 Ağustos 2001 tarihinde, Ankara'da bulunan (327m²'lik bir alana tekabül eden) bir taşınmaz satın almıştır.

4. Söz konusu mülk, satın alındığı sırada, 30 Haziran 1999 tarihinden beri şehir planlamasında söz konusu mülk, "halka açık spor kompleksi alanı" olarak sınıflandırılmaktaydı.

5. Başvuran, belirtilmeyen bir tarihte, mülk hakkında kamulaştırma davası açma talebiyle idareye başvurmuştur.

6. İdare, bu talebi reddetmiştir.

7. Başvuran, 17 Nisan 2015 tarihinde, mülkiyetin idareye devredilmesi ve ödenmesi gereken tazminat tutarının belirlenmesi için Ankara İdare Mahkemesine başvurmuştur.

8. Ankara İdare Mahkemesi, 6 Aralık 2016 tarihinde, davanın esas hakkında karar vermeksizin, bu talebi reddetmiştir.

9. Başvuran, bu karar hakkında istinaf başvurusunda bulunmuştur.

10. Ankara Bölge İdare Mahkemesi, 31 Ekim 2017 tarihinde, davanın esas hakkında karar vermeye hükmetmiştir. Ankara Bölge İdare Mahkemesi, öncelikle taşınmazın belediye tarafından el konulmadığını tespit etmiştir. Ankara Bölge İdare Mahkemesi, ardından 9 Ocak 2013 tarihinde, 1/1000^e ölçekli uygulama imr planının değişikliğe uğradığını ve söz konusu mülkün bundan böyle şehir planlamasında "özel spor kompleksi alanı" olarak sınıflandırıldığını ve böylece özel bir spor kompleksi inşa edilmesine, mülkün

üçüncü şahıslara kiralanmasına veya satılmasına mümkün kılındığını tespit etmiştir. Bölge İdare Mahkemesi için, bu nedenle, başvuranın mülkiyet hakkının belirsiz bir süre için kısıtlandığı sonucuna varmak mümkün değildir ve dolayısıyla bu talebi reddetmek uygun olacaktır.

11. Başvuran, bireysel başvuru için Anayasa Mahkemesine başvurmuştur.

12. Anayasa Mahkemesi, 11 Haziran 2018 tarihinde, başvuran tarafından yapılan bireysel başvurunun açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle, kabul edilemez olduğuna karar vermiştir. Bu karar, 18 Haziran 2018 tarihinde başvurana tebliğ edilmiştir.

ŞİKÂyetLER

13. Başvuran, Sözleşme'ye Ek 1. No.'lu Protokolün 1. maddesini ve Sözleşme'nin 6. maddesini ileri sürerek, taşınmazının bir spor kompleksi inşasına dikkate alınmaksızın tahsis edilmesinin, bu taşınmazın potansiyel kullanımını kısıtladığını ve mülkiyetlerine saygı hakkını ihlal ettiğini iddia etmektedir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME

14. Hükümet, bu iddiayı kabul etmemekte ve Mahkemeyi başvurunun dayanaktan yoksun olması nedeniyle, kabul edilemez olduğuna karar vermeye davet etmektedir. Hükümet, bu bağlamda özellikle bir yandan başvuranın genel menfaat gereklilikleri ile diğer yandan mülkiyetlere saygı hakkının korunması arasında kurulması gereken adil dengeyi bozan özel ve aşırı bir yük taşımak durumunda kalmadığını iddia etmektedir.

15. Başvuran, *Ziya Çevik/Türkiye*, No. 19145/08, 21 Haziran 2011 kararına atıfta bulunarak şikâyetlerini yinelemektedir.

16. Mahkeme, *jura novit curia* (hâkim hukuku re'sen uygular) ilkesi gereğince, Sözleşme ve Protokolleri gereğince, başvuran tarafından ileri sürülen hak iddialarına bağlı olmadığını ve başvuranlar tarafından ileri sürülenlerden başka Sözleşme maddeleri veya hükümleri alanında şikâyeti inceleyerek bu şikâyetin olaylarına verilecek hukuki nitelendirme konusunda karar verebileceğini hatırlatmaktadır (*Guerra ve diğerleri/İtalya*, 19 Şubat 1998, § 44, *Karar ve Hüküm Derlemeleri 1998-I, Radomilja ve diğerleri/Hırvatistan* [BD], No. 37685/10 ve 22768/12, § 126, 20 Mart 2018). Olayların hukuki nitelendirmesi konusunda takdir yetkisine sahip olan Mahkeme, dolayısıyla başvuranın şikâyetlerinin yalnızca Sözleşme'ye Ek 1. No.'lu Protokolün 1. maddesi açısından incelenmesi gerektiği kanaatine varmaktadır.

17. Mahkeme ardından, bir taşınmazın, daha sonra kamulaştırılması amacıyla imar planında kamu tesislerinin inşaatına tahsis edilmesi nedeniyle, inşaat yasağına tabi tutulması durumunun, Sözleşme'ye Ek 1. No.'lu Protokolün 1. maddesinin birinci cümlesinin kapsamına giren bir müdahaleyi teşkil ettiği yönünde yerleşik bir içtihadının bulunduğunu hatırlatmaktadır (*Hakan Arı/Türkiye*, No. 13331/07, § 37, 11 Ocak 2011 ve yukarıda belirtilen *Ziya Çevik*, § 46).

18. Mahkeme sonuç olarak, bölgesel planlama gibi karmaşık ve zor bir alanda, Sözleşmeciler Devletlerin şehir planlama politikalarını yürütmek için geniş bir takdir yetkisine sahip olduklarını hatırlatmaktadır (*Sporrong ve Lönnroth/İsveç*, 23 Eylül 1982, § 69, A Serisi No. 52). Mahkeme bununla birlikte, denetim yetkisinden feragat edemez.

19. Mahkeme somut olayda, öncelikle başvuranın taşınmazı hakkında belediye tarafından hiçbir şekilde el koyma durumunun olmadığını tespit etmektedir.

20. Mahkeme ardından, söz konusu mülkün öncelikle “halka açık spor kompleksi alanı” olarak sınıflandırıldığını ancak inşa edilemezlikle zarar gördüğünü ve ardından “özel spor kompleksi alanı” olarak sınıflandırıldığını

tespit etmektedir. İkinci tedbir, mülkü, yapının ancak yerel şehir planlamasında hedeflenen amaca uygun olması koşuluyla, inşa edilebilir hale getirmiştir. Başka bir deyişle, taşınmazın kullanımı üzerindeki kısıtlama hafifletilmiştir.

21. Mahkeme, bu müdahale tedbirlerinin genel menfaat gereklilikleri ile temel haklarının korunması gereklilikleri arasında “adil bir dengenin” kurulmadığını iddia eden başvuranın, yerel mahkemelere başvurduğunu kaydetmektedir. Başvuranın tazminat talebi, ulusal mahkemeler tarafından gerektiği gibi incelenmiş ve bu mahkemeler tarafların iddialarını ayrı olarak dinledikten ve uygun olan bütün unsurları inceledikten sonra, başvuran tarafından maruz kalınan zararın, tazminat hakkını sağlamadığı kanaatine varmışlardır. Mahkeme, bu mahkemelerin kararlarının keyfi veya açıkça mantıksız olacağı sonucuna varmak için hiçbir unsur tespit etmemektedir.

22. Mahkeme nitekim, başvuran tarafından ihtilaf konusu mülkün elde edilmesi sırasında, bu mülkün zaten “halka açık spor kompleksi alanı” olarak sınıflandırıldığını gözlemlemektedir (yukarıda 4. paragraf). Dolayısıyla, bu mülk başvuran tarafından satın alındığı tarihte, inşa edilemezlikle zarar görmüştür. Başka bir deyişle, söz konusu kısıtlama, zaten başvuranın mülkü elde edindiğinde mevcut bulunmaktaydı.

23. Mahkeme dolayısıyla, başvuranın söz konusu taşınmazı elde ettiği tarihte yürürlükte olan şehir planlamasına göre, mülkiyetin “halka açık spor kompleksi alanı” olarak sınıflandırıldığını bildiği veya makul olarak bilmesi gerektiği kanaatine varmaktadır. Dolayısıyla, başvuran taşınmazı üzerinde bir yapı inşa etmek için izin almayı makul olarak bekleyemeyecektir ve dolayısıyla bu durum ihtilaf konusu taşınmazın elde edinmesi sırasında bu tür bir riski kabul edildiği şeklinde değerlendirilmelidir (*Matczyński/Polonya*, No. 32794/07, § 109, 15 Aralık 2015).

24. Mahkeme ayrıca, söz konusu kısıtlamanın 1/1000^e ölçekli arazi geliştirme planının değişikliğe uğramasıyla hafiflediğini tespit etmektedir. Bundan böyle, mülk, yapının spor kompleksiyle ilgili olması koşuluyla, inşa

TUNÇYÜZ/TÜRKİYE KARARI

edilebilir olarak sınıflandırılmış bir alanda bulunmaktadır. Taşınmaz ayrıca, bu tür bir yatırım yapmak için arzu edenlere satılabilmekte veya kiralanabilmektedir.

25. Öte yandan, başvuranın atıfta bulunduğu yukarıda belirtilen *Ziya Çevik* kararıyla ilgili olarak, Mahkeme bu kararın, ileri sürülen durumun somut olayda farklı olması nedeniyle, ilgilinin iddiasını ne şekilde destekleyeceğini görmemektedir zira taşınmaz başvuran tarafından elde edildiği sırada, zaten inşa edilemezlikle zarar görmüştür ancak *Ziya Çevik* davasında durum bu şekilde değildir.

26. Mahkeme ayrıca, yukarıdaki değerlendirmeler ışığında, söz konusu menfaatler arasında kurulması gereken adil dengenin korunduğu kanaatine varmaktadır.

27. Dolayısıyla, başvuru açıkça dayanaktan yoksundur ve Sözleşme'nin 35. maddesinin 3. fıkrasının a) bendi ve 4. fıkrası uyarınca reddedilmelidir.

Bu Gerekçelerle, Mahkeme, Oy Birliğiyle,

Başvurunun kabul edilemez olduğuna karar vermiştir.

İşbu karar, Fransızca dilinde tanzim edilerek, 12 Kasım 2020 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.

Hasan Bakırcı
Bölüm Yazı İşleri Müdür Yardımcısı

Valeriu Grițco
Başkan